

«Fer créixer plantes en l'obscuritat»

Del 9 de juny al 8 d'octubre de 2023

Inauguració, divendres 9 de juny a les 19 h

Bòlit_PouRodó i Bòlit_LaRambla

Artistes: Azahara Cerezo, Xiana do Teixeira, Emilio Fonseca, Joana Moll, Núria Nia, Playmodes, Manel Quintana i Stéphanie Roland

Comissària: Ingrid Guardiola

El proper divendres 9 de juny a les 19 h al Bòlit_LaRambla (i, a continuació al Bòlit_PouRodó) tindrà lloc la inauguració de l'exposició "Fer créixer plantes en l'obscuritat" que aplega obres d'Azahara Cerezo, Xiana do Teixeira, Emilio Fonseca, Joana Moll, Núria Nia, Playmodes, Manel Quintana i Stéphanie Roland amb el comissariat d'Ingrid Guardiola.

La mostra parteix d'una ficció especulativa a partir d'una simple pregunta: com es pot generar vida en un entorn sense llum, sense energia?

El planeta Terra es troba davant del conflicte d'una pobresa energètica cíclica que s'ha cronificat. És una pobresa en l'àmbit de gestió, explotació i comercialització de recursos (combustibles fòssils, aigua, gas, minerals, energia solar...), però també personal: no tenim energia —física, mental, emocional— per fer gaire res més del que ja fem. L'excés de demanda energètica d'un sistema basat en la producció de creixement il·limitat té els dies comptats. El *burn out* individual i planetari és un fet.

En aquest context, l'exposició "Fer créixer plantes en l'obscuritat" proposa reflexionar sobre la nostra relació amb la tecnologia i l'energia, però allunyant-se de la perspectiva acceleracionista, solucionista o catastrofista.

La liberalització del mercat energètic a finals dels noranta i principis del nou segle, l'acumulació de riquesa en les "zones de sacrificis" (guerres, zones nuclears, parcs eòlics...) i l'extrema dependència de dispositius tecnològics de permanent consum energètic, han fet que l'energia sigui un dels grans reptes del segle XXI. Si en el segle XX pagàvem els consums per no saber (domiciliàvem el rebut per prémer un botó i que tot funcionés), ara toca saber per assumir una responsabilitat individual, però sobretot col·lectiva i industrial; i també per plantejar solucions immediates i a llarg termini a aquesta relació tòxica.

"Fer créixer plantes en l'obscuritat" parteix del context d'una modernitat crítica, aquella que té en compte la humanitat i les vides no humanes des de la seva interdependència, i es pregunta sobre com cartografiar les infraestructures que sostenen una part de la nostra tecnologia i com entendre la seva implicació material i causal en el relat de la biodiversitat. Es tracta d'una implicació cabdal, ja que avui dia no podem separar la tecnologia del nostre dia a dia. Amb el 5G a la cantonada, amb els "negacionistes climàtics" ocupant diferents llocs de poder governamental a escala global, aquestes preguntes són més pertinents que mai.

De fet, des del punt de vista de la ciència teòrica, la sociologia o les humanitats, aquesta exposició fa una revisió els segles XVI, XVII, XVIII, recuperant algunes pràctiques i discursos dels científics d'aquella època, que són posats en qüestió a través de sociòlegs contemporanis com Bruno Latour o activistes com Yayo Herrero, que des de l'ecofeminisme vol recuperar un materialisme inter-espècie, és a dir, descentrar l'home a l'hora de descriure, habitar i preservar la biosfera.

Es tracta d'observar, analitzar i recrear aquestes tecnologies perquè, tal com ja apuntava Bruno Latour, *mai vam ser moderns del tot si aquesta modernitat implicava l'ecocidi*. Latour, mort fa uns mesos, és una figura pionera del decreixement i la consciència medi-ambiental, que va fomentar el diàleg entre la ciència i les humanitats, amb un treball a partir de la noció d' "ecosistema" (clau per entendre l'actual projecte del Bòlit).

L'exposició també s'interroga sobre com podem utilitzar aquesta tecnologia per crear relacions més sostenibles, més poètiques i més vitals amb el món no humà.

Per accedir a tots el continguts de l'exposició podeu descarregar-vos el llibret aquí <https://web.girona.cat/documents/20147/10808186/FdS-Bolit-2023-fercreixerplantesenobscuritat.pdf>

Pel que fa a la tria d'artistes hi ha una combinació entre artistes locals, autonòmics i internacionals. Quatre de les obres que s'exposen són de nova creació (Playmodes, Walkie Talkie Films, Azahara Cerezo i Manel Quintana), però també acull tres produccions ja fetes entre 2022 i 2023, una d'elles a Le Fresnoy (Stéphanie Roland), una altra de The Photographer's Gallery de Londres (Joana Moll) i una altra de Cultural Rizoma de Celrà (Núria Nia).

Les obres estan dividides en dos espais titulats "L'aparatosa màquina del món" (Bòlit-LaRambla) i "Orientar-se amb Llum judiciosa" (Bòlit_PouRodó), dos versos del poema *Primer sueño* de Sor Juana Inés de la Cruz que té influències d'Athanasius Kircher, un dels pares de la llanterna màgica, matemàtic i astrònom.

Ambdós espais estan il·luminats per un ecosistema de llum de baix consum i dinàmic (la llum de la sala "respira") ideat per Manel Quintana (Barcelona, 1975. Viu i treballa a Olot) que vol dotar d'energia més sostenible l'espai expositiu i parteix de la possibilitat d'invertir la disposició normal de la il·luminació per fer-nos conscients de la variabilitat de la llum, la incidència que té en la percepció i creació de l'espai que transitem.

Al Bòlit_LaRambla hi trobem *4004* de Joana Moll (Barcelona, 1982), una vídeo instal·lació que reflexiona sobre la possible correlació entre la ubiqüitat dels microprocessadors, l'augment de la seva potència computacional i l'acceleració de la pèrdua de biodiversitat. Segons un estudi, des dels anys setanta, que és quan es va dissenyar el primer microprocessador comercial de la història, l'Intel 4004, la humanitat ha exterminat el 50 % de les espècies del planeta.

Les terres rares són elements estratègics en la indústria electrònica i el desenvolupament de les tecnologies perquè són presents en els circuits i components de dispositius i aparells electrònics, entre d'altres. En la seva fase de tractament les

terres rares necessiten àcids i bases químiques i és quan apareix la contaminació. A la instal·lació *Des de la latència* d'Azahara Cerezo (Celrà, 1988) una veu llegeix un suposat informe d'impacte ambiental que es basa en altres informes reals d'explotacions de recursos.

Després del confinament, el col·lectiu gironí Playmodes (La Pera) va voler vincular la tecnologia amb el món físic, sortir dels mons estrictament virtuals i van començar una sèrie d'investigacions que els acosten a pioners dels segles XVI-XVII. Al Bòlit_PouRodó presenten *Fer créixer plantes en l'obscuritat #1* on usen la llum solar per fer créixer plantes en un context d'obscuritat per mitjà d'una metodologia antiga i sostenible a través d'un heliòstat, un conjunt de miralls amb un sistema de seguiment de la trajectòria del sol. En una segona acció, *ASTRES*, elaboraran un *mapping* estel·lar a l'Observatori Batet d'Olot. Aquests artilugis s'han desenvolupat amb la UPC.

El vídeo *Sea tu brillo en la noche* dels gallecs Wakie Talkie Films, format per Xiano do Teixeira (Lugo, 1982) i Emilio Fonseca (Ourense, 1978), explora com la nostra mirada sobre el món viu pot canviar les nostres relacions amb el planeta a través d'una proposta de contemplació nocturna. Entre civilització humana i naturalesa en resistència, la tecnologia possibilita i modifica les nostres relacions amb l'entorn. La peça ens convida a descobrir(nos) en relació amb l'altre com a subjecte sensible (que sent), habitant del refugi de la nit en un ecosistema empobrit.

Stéphanie Roland (Bèlgica, 1984) al documental experimental *Le cercle vide* retrata un objecte espacial (ferralla) i la seva caiguda a la foscor d'un cementiri espacial i combinant imatges d'enregistrament en directe dels esdeveniments i imatges de ficció, ens condueix als límits del visible. Un assaig amb referents tant de l'astronomia com de la poesia homèrica, que indaga en el potencial exploratori de la imatge i recupera el que segurament sigui l'únic lloc del planeteta i de l'estratosfera on és impossible capturar imatges o sons: el Punt Nemo.

L'assaig audiovisual de Núria Nia (Palau Solità i Plegamans, 1986) recorre l'experiència humana de recrear la imatge de la natura: des de la pròpia imatge mental fins a la imatge observacional o científica amb un punt clau de partida: *orientar-se en la foscor més absoluta*, que dóna títol a la peça. En aquesta foscor

ficcionada apareix el fantasma de l'imminent col·lapse ambiental i social per al que visions científiques, eines tecnològiques i intel·ligències artificials semblen tenir la resposta i, malgrat això, aquesta acumulació crea, finalment, una desorientació major davant la pèrdua de perspectiva futura.

En les activitats paral·leles comptarem amb l'experta en residus tecnològics, Blanca Callén, que també és una de les responsables de la "Restart party" on es tracta de reparar aparells i comunitats alhora, trencar amb l'obsolescència programada; també comptarem amb el filòsof i activista copfundador del Diem juntament amb Yanis Varoufakis Srecko Horvat, que presentarà el seu llibre "Després de l'apocalipsi". Hi haurà una taula rodona amb les artistes Joana Moll, Azahara Cerezo i Paula Artés, expertes en la nostra relació amb les infraestructures tecnològiques, tant en relació amb la tecnologia digital, com en l'àmbit de les energies renovables. El Bòlit també col·labora en les residències de l'espai nyamnyam amb els projectes de perspectiva ecològica i antropològica de Raül Alaejos i Quim Packard. Finalment comptarem amb l'actuació dels Playmodes a l'Observatori Batet amb el projecte de mapping estel·lar "Astres" i visites guiades i de grups.

ACTIVITATS

Dimecres 31 de maig a les 19h - Centre Cultural la Mercè

Què fem entre les coses? Apunts per a una ètica sobre els residus tecnològics

A càrrec de Blanca Callén

"Com viure juntes?" (amb uns altres no-humans) és una pregunta que s'intensifica davant la urgència de respostes enfront del dany eco-social. Tanmateix, aquest gir post-humà poques vegades inclou en la seva reflexió a entitats considerades inertes, com els objectes. A partir d'aquest interrogant ètic, la conferència explora les interdependències íntimes però d'efectes globals que establim amb un tipus d'objecte omnipresent en la nostra quotidianitat: els residus tecnològics.

Blanca Callén és investigadora i docent en l'àrea dels estudis socials sobre la ciència i la tecnologia, el disseny i l'acció política col·lectiva. En els últims anys ha treballat

al voltant del tema de les escombraries electròniques i els residus en un context d'emergència climàtica. El seu treball beu de metodologies participatives i del pensament crític i ecofeminista. És cofundadora i membre actiu de l'associació Restarters BCN, dedicada a l'impuls d'alternatives a l'obsolescència programada i al foment de la cultura de la reparació per a la transició ecosocial de Barcelona.

Dissabte 10 de juny a les 22 h - Observatori Batet (Olot)

"ASTRES: Mapping estel·lar"

A càrrec de Playmodes

Col·labora: Associació Astronòmica de la Garrotxa / Observatori Batet

Aquesta recerca consisteix a estudiar i desenvolupar sistemes de seguiment i dibuix amb làser dels estels del firmament. L'objectiu és, a través d'una eina que permet traçar les constel·lacions, crear obres immersives audiovisuals. Un espectacle amb música generativa i làser basats en els estels presents al firmament a cada moment.

Gràcies a una col·laboració amb Francesc Rey, professor de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Telecomunicacions de Barcelona-UPF, s'ha desenvolupat un conjunt d'algoritmes que permeten fer un seguiment precís dels estels donades unes coordenades espacials -la posició i orientació del làser al globus terrestre- i unes coordenades temporals -el dia i hora de l'any-. Aquests algoritmes, que ja han estat testats i validats, se sumen a les diferents proves que ja s'han pogut fer amb els projectors làser i les eines de sonificació, amb resultats molt prometedors. El col·lectiu Playmodes posaran a prova per primera vegada en públic aquesta eina en un escenari únic del territori, l'observatori Batet de la Garrotxa. Amb la participació de l'Associació Astronòmica de la Garrotxa.

Dijous 15 de juny a les 19 h - Bòlit_PouRodó

No són gegants: són molins; tres investigacions sobre infraestructures i extractivisme material des de l'art

Amb Joana Moll, Azahara Cerezo i Paula Artès

L'artista Joana Moll, a *4004* (2022-2023), planteja una instal·lació que reflexiona sobre la possible correlació entre la ubiqüitat dels microprocessadors, l'augment de la seva potència computacional i l'acceleració de la pèrdua de biodiversitat. Per il·lustrar-ho, aquesta instal·lació estableix un vincle entre el creixement exponencial

del microprocessador i la disminució tant del nombre com de la diversitat d'espècies, en particular els insectes, que formen part essencial de la nostra infraestructura ecològica i que han anat disminuint a nivells alarmants, amb informes que suggereixen que una quarta part dels insectes es podrien eliminar en només una dècada.

L'artista Azahara Cerezo, en el context de l'exposició, ha desenvolupat una investigació a Fuerteventura sobre la relació entre les infraestructures tecnològiques, l'extractivisme, els minerals i el treball. Cerezo parteix de les prospeccions que, des del 2017, s'han dut davant de les costes canàries amb l'objectiu de trobar minerals i terres rares. Una de les troballes més importants és la gran concentració de tel·luri a les muntanyes submarines que es troben a uns 500km d'El Hierro.

La fotògrafa Paula Artés, a *Eixos del poder (in)visible* (en procés), investiga les pràctiques empresarials d'un conegut magnat espanyol que empra de manera sofisticada l'expropiació, els incendis forestals, el suborn, el nepotisme, el frau, el blanqueig de capitals i la desviació de fons públics per construir i ampliar el seu imperi d'empreses multinacionals. El capítol 1 està dedicat a l'energia submergida, el capítol 2 al negoci del vent.

Divendres 14 de juliol i 1 de setembre a les 19 h - Bòlit_LaRambla

Visites comentades a "Fer créixer plantes en l'obscuritat"

A càrrec d'Ingrid Guardiola, comissària

Divendres 29 de setembre a les 18.30 h - Centre Cultural la Mercè

Després de l'apocalipsi

Conferència d' Srećko Horvat

Més enllà del sentit de catàstrofe, Srećko Horvat proposa entendre l'apocalipsi com a revelació, com a alerta manifesta. Si volem prevenir l'extinció del nostre món, hem de fer una anàlisi atenta de diverses amenaces interconnectades, com ara la crisi climàtica, l'era nuclear i la pandèmia que hem viscut els darrers anys. A partir de la lectura d'algunes de les obres del filòsof alemany Günther Anders i la recuperació de termes propis de les ciències ambientals, Horvat ens duu a identificar els punts de no retorn irreversibles que posarien en qüestió la continuïtat de la vida al nostre planeta. Txernòbil, el Mediterrani i les illes Marshall són alguns dels llocs que il·lustren aquesta revelació que ens hauria de donar el coratge i el potencial subversiu per

capgirar la tendència cap a l'extinció, reinventar el món i fer que una altra fi sigui possible. Srećko Horvat (Osijek, Croàcia, 1983) és filòsof i activista polític. Ha escrit varis llibres amb el filòsof Slavoj Žižek, va fundar juntament amb Yanis Varoufakis el partit polític europeu DIEM25 i ha publicat llibres com *Després de l'apocalipsi, i Todo debe cambiar!*, *El discurso del terrorismo* i *La radicalidad del amor*.

ACTIVITATS VINCULADES

Divendres 2 de juny de 16 a 19.30h - Centre cívic de Porqueres

Restart party

A càrrec de l'associació Restarters BCN + reparadors locals

Organitza: Festival "Això al poble no li agradarà"

Una Restart Party és un esdeveniment públic en el qual voluntaris amb habilitats tècniques ajuden a les persones assistents a aprendre a reparar els seus aparells elèctrics i electrònics espatllats. L'ambient és relaxat, lúdic, comunitari, de manera que les persones que esperen a que les atenguin, poden picar o prendre alguna cosa, conversar entre elles o conèixer més sobre el projecte.

L'objectiu d'una Restart party és que les persones assistents prenguin consciència que els aparells es poden reparar i de com de fàcil pot arribar a ser en alguns casos allargar la vida dels nostres dispositius. Sensibilitzar-se, per tant, del gran estalvi econòmic i ecològic del que podem ser responsables.

Dissabte 10 de juny de 10 a 18h - Espai nyamnyam de Mieres

Si no vols polys amb Raúl Alaejos i Quim Packard

El Bòlit col·labora amb les residències de Quim Packard i Raúl Alaejos, que durant aquesta jornada hi tindran una exposició i una instal·lació, respectivament, obertes.

Bòlit_LaRambla

Rambla de la Llibertat, 1

17004 Girona

De dilluns a divendres de 9 a 20 h

Dissabtes de 9 a 19 h

Diumenges i festius de 9 a 14 h

Bòlit_PouRodó

Plaça del Pou Rodó, 7-9

17004 Girona

Dimecres: 10 a 14 h

Dijous i divendres: 10 a 14 h i de 17 a 19 h

Dissabtes: 11 a 14 h i de 17 a 19 h

Diumenges i festius: 11 a 14 h

Més informació

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona

info@bolit.cat / 972427627 / www.bolit.cat

Descarrega d'imatges i programa

<https://nextcloud.ajgirona.org/index.php/s/fWHKkYSkaWqml8g>

